

Dospělý pár křepelky čínské (vlevo kohoutek, vpravo samička)

Pro začátečníky

Křepelka čínská a její chov

Excalfactoria chinensis

Systematika

Dříve byla řazena do rodu *Coturnix*. Někteří autoři považují za poddruh tohoto druhu i křepelku Adansonovu (*Coturnix (Excalfactoria) adansonii*).

poddruh *Excalfactoria chinensis australis* (Gould, 1865)

poddruh *Excalfactoria chinensis chinensis* (Linnaeus, 1766)

poddruh *Excalfactoria chinensis collecti* (Mathews, 1912)

poddruh *Excalfactoria chinensis lepida* (Hartlaub, 1879)

poddruh *Excalfactoria chinensis lineata* (Scopoli, 1786)

poddruh *Excalfactoria chinensis trinkutensis* (Richmond, 1902)

Tělesné veličnosti

Délka: 12–15 cm

Hmotnost: 30–41 g

Vejsce: výška × šířka: 22–28 × 17–21 mm

Rozlišení pohlaví

Rozlišení pohlaví u přírodně zbarvených ptáků je velmi jednoduché. Samec má modrošedou spodinu těla (krk, hruď, boky), červené břicho a ocas a výraznou černobílou kresbu na hrdle.

Samička je vybarvena prostě, je celá hnědá v několika odstínech a s kresbou jednotlivých pírek.

Vědecká synonyma:

Tetrao chinensis (Linnaeus, 1766)

Synoicus chinensis (Linnaeus, 1766)

Coturnix chinensis (Linnaeus, 1766)

Cizojazyčná pojmenování:

Anglicky: Blue-breasted Quail

Německy: Chinesische Zwergwachtel

U křepelky existuje také několik mutací, ale ani tady většinou nečiní určení pohlaví žádné potíže. U skořicové, pastelové a stříbrné mutace je charakteristické rozdílné vybarvení obou pohlaví zachováno, pouze je světlejší.

U modrolící mutace je zbarvení samečka zachováno, pouze mu chybí kresba na hrdle. Jinak má šedomodrý spodek těla a červený ocas a břicho. Samička má na hrdle ojedinělá bílá peříčka a je podstatně tmavší než samička přírodní, což by mohlo někoho zmást.

U strak je zpravidla alespoň částečně zachováno vybarvení samce, takže ani tady nedochází k záměnám při určování pohlaví.

Potíže mohou nastat jen u bílé mutace, kde jsou obě pohlaví sněhobílá bez jakékoliv kresby. Zde nám nezbyvá než ptáky pozorovat a čekat na samečkův charakteristický hlasový projev, kdy samičku vábí tichým pípáním na různé podněty, nejčastěji na nabídku potravy.

Mláďata jsou po vylíhnutí pouze jemně ochmýřena, podobně jako kuřata ostatních hrabavých. Později jim naroste peří a mláďata jsou všechna bez ohledu na pohlaví vybarvena podobně jako samička. Už ve stáří cca čtyř týdnů se u mladých samečků začínají objevovat na hrdle první bílá a černá peříčka. Ve dvou měsících jsou již mláďata přepeřena do šatu dospělých ptáků a můžeme u nich určit pohlaví.

Život v přírodě

Žije v křovinách a travnatých porostech, na vřesovištích i na rýžových polích. Hnízdo je ukryto v důlku pod vegetací, je vystláno jemnou trávou a dalším převážně rostlinným materiálem. Snáší 5–13 vajec, většinou okolo osmi, délka inkubace činí 16–19 dní. Sedí pouze slepička, kohoutek ji hlídá opodál. Může hnízdit 2× ročně. Potravu tvoří semena a zelené části rostlin, hmyz a další drobní bezobratlí.

Oblasti výskytu

Jihovýchodní Asie od Nepálu a Srí Lanky po jihovýchod Číny, Filipíny a západ Mikronésie – Nová Kaledonie, Bismarckovy ostrovy, severovýchod a východ Austrálie. Na několika místech světa byla úspěšně introdukována, mnohdy po opakovaných únicích z chovů.

Zvukové projevy

Křepelky čínské jsou velmi tiché ptáky. Spolu se dorozumívají téměř neslyšitelným pípáním. Občas, pokud jsou ptáky od sebe odloučeni nebo jsou chováni jednotlivě, se vzájemně volají. Posledním typem hlasového projevu křepelky je vábivé volání. Zní asi jako trochu hlasitější pípání a používá ho buď samec, pokud chce samičce nabídnout něco dobrého k jídlu, nebo samička, která takto vábí kuřátka ke krmivu.

Charakter chovu

Křepelky čínské nejsou nijak nároční ptáky a bez obav si je mohou pořídit i začátečníci. Jedinou potíží může být neschopnost samiček vylézt z vejčeka. Většinou se to stává u samic, které pocházejí z líhně a nemají tak mateřský pud, nebo pokud samičky nemají dostatek soukromí či vhodný úkryt, kam vejčeka naklást. Křepelky čínské jsou mimořádně snášenliví a mírní ptáky. Bez obav je můžeme umístit prakticky do každé voliery, jen musíme dávat pozor, aby jim neublížovali ostatní obyvatelé voliery. Křepelky se zdržují výhradně na zemi, ani na noc nevyletují hřadovat na větve, jak to činí většina ostatních hrabavých.

Detail dospělého kohoutka křepelky čínské

Detail dospělé slepičky křepelky čínské

Křepelky čínské jsou velmi snášenlivé. Lze je chovat ve smíšených voliérách (kohoutek s kuřaty, kakariki rudočelý žluté mutace)

V období páření mívají slepičky vytrhané peří na zádech

V každé kleci či voliére však může být umístěn pouze jeden pár křepelk. K příslušníkům svého druhu i k jiným druhům křepelů a křepelk jsou velmi nesnášenlivé a samečci se mohou i zabít.

Tyto ptáky chováme pouze po páru. Jak už bylo řečeno, více kohoutků se spolu nikdy nesnese. Ani chov jednoho kohoutka a několika slepiček není vhodný. Ptáci se sice vzájemně snášejí, ale kohoutek si stejně vybere jen jednu slepičku, se kterou se spáří a má v úmyslu s ní založit rodinu. Ostatních slepiček si nevšímá. Tyto liché slepičky však ruší samicí na

vejcích a neustále ji obtěžují, takže ani ta jedna slepička většinou kuřátka nevyvede. Existuje jediná alternativa hejnového chovu křepelk, pokud necháme pospolu ptáky pocházející z jednoho líhnutí – tzn., že spolu žijí nepřetržitě od vylíhnutí.

Tito ptáci jsou celkem odolní. V nevytápěné místnosti nebo vnitřním úkrytu voliéry, kde nejsou příliš velké mrazy, je můžeme mít bez obav celý rok. V žádném případě na ně nesmí pršet, sněžit, je třeba dát pozor i na průvan, který se zvláště křepelk velice týká, protože se zdržují výhradně na zemi. V klidném

koutě voliéry jim připravíme hnízdečko na spaní ze sena či slámy, které hlavně v zimních měsících rády využijí.

Chovatelské zařízení

Křepelky se budou nejlépe cítit v kombinované venkovní voliére s krytým přístřeškem. Musíme na ně myslet buď při stavbě voliéry a rovnou u země vybudovat dvířka, kterými budou procházet ven a zase dovnitř, nebo je umístíme rovnou do přístřešku. Umístění do venkovního výletu bez možnosti úkrytu nedoporučuji z několika důvodů. Při deštích, bouřkách

Jednoduché hnízdo pro křepelky čínské

Slepička na snůšce s čerstvě vylíhnutým kuřátkem

Pár křepelky čínské s kuřaty

Křepelka čínská mutace Silver

a plískanicích budou křepelky velmi trpět, a pokud samička snese vejce, je možné, že se odspodu zchladí a nic se nevylíhne.

Je možný také chov v klecích. Klec musí mít co největší plochu, výška není důležitá. Pro jeden pár používám minimální rozměry 100 × 50 × 60 cm. Nižší výšku klece nepoužívám kvůli možnosti zranění, pokud se křepelky leknou a startují kolmo vzhůru.

Důležité je na dno klece či voliery dát písek. Pokud na zemi není žádný podklad a křepelky jsou nuceny chodit po holém betonu, brzy se jim na nožkách vytvoří špatně hojitelné otlačky. V rohu klece

upravíme ze sena či slámy hnízdečko na spaní nebo tam umístíme rovnou celý drn trávy.

U křepelky musíme dbát na hustotu pletiva. Volíme pletivo s co nejmenšími oky. Pokud je pletivo příliš řídké, mají i dospělé křepelky tendence strkat do něj hlavičku, což může špatně dopadnout. Králíkářské pletivo z tohoto důvodu není vhodné vůbec!

Pokud očekáváme líhnutí kuřátek, včas zabezpečíme klec či voliery a protáhneme mřížemi u dna asi 10 cm široký pruh plastu či silnější fólie. Kuřátka jsou totiž po vylíhnutí velká asi jako čmelák

a snadno se protáhnou jakýmkoliv pletivem.

Krmení

Křepelky jsou v krmení nevybíravé a sezobou prakticky všechno, co jim předložíme. Jako základ poslouží směs prosa, lesknice, řepky, nigeru a dalších drobných semen. Nejjednodušší je smíchat směs pro astrildy a pro kanáry. Jako doplněk podáváme senegalské proso v klasech a mák či mohár, který křepelky milují. Pro svou velikost je zvláště při odchovu mladých nenahraditelný. Miniaturní kuřátka ho snadno sezobnou. Zrní je nej-

Křepelka čínská mutace Tuxedo

Křepelka čínská mutace White

Křepelka čínská mutace Red Breasted

Křepelka čínská mutace Blue Face Double Factor

lepší rozhodit po zemi. Pokud ho předložíme v misce, křepelky si do ní stejně vlezou a rozhrabou ho všude okolo, jen v misce žádné nezůstanou.

Zelené krmivo podáváme jemně nasekané, aby ho křepelky mohly snadno sezobnout. Nejvíce je oblíben ptačinec žabinec a pampeliška, ale pro zpestření můžeme zkusit předložit i jiné druhy.

Vaječná míchanice a klíčené zrní je v době odchovu mladých samozřejmostí. Můžeme klíčit i celé klasy senegalského prosa, je drobnější než běžné prosa, tudíž je pro mláďata vhodnější.

Křepelky vyžadují ve svém krmivu vyšší obsah bílkovin než jiné běžně chované druhy ptactva či papoušků. Dobrým zdrojem bílkovin je již zmíněná vaječná směs a dále různý hmyz, např. drobní mouční červi, smýkaný hmyz, zavijeci voskovi a zvláště čerstvě nasbírané mravenčí kukly. Mravenčí kukly jsou velmi oblíbeny při odchovu mláďat. Dospělé křepelky bezpečně sezobnou i pobíhající mravence. Samozřejmě používáme kukly lučních mravenců, ti lesní jsou zákonem chráněni.

Pro zpestření podáváme nastrouhaný tvaroh, jablko, mrkev, nadrobené piškoty, bezinky... křepelky skutečně sezobou prakticky cokoli, jen jim to musíme vhodně upravit – nastrouhat, nakrájet, nadrobit.

Z minerálních látek jim předkládáme hlavně namletý grit, sépiovou kost pochopitelně neustípnou, ale i tu můžeme namlít.

Hnízdění

Pro zahnízdění křepelky je nejdůležitější jim poskytnout vhodný úkryt, kde budou chráněny před ostatními ptáky a budou se moci nerušeně věnovat hnízdění. Mnohé samičky nezahnízdí jen proto, že nemají vhodný úkryt.

V zarostlé voliére si samička hnízdo sama upraví někde v trsu vzrostlé trávy. Jindy je to na nás. Můžeme jí nabídnout budku položenou nalezato a polootevřenou nebo menší košík, rovněž položený nalezato.

Já používám větve thúje, ze kterých svázu jakýsi „indiánský stan“. Ten umístím někde do rohu voliéry a pro jistotu ho ještě přivážu, např. k pletivu. Po straně u zdi necháme volnou šterbinku, kudy tam samička bude chodit. Vnitřek vystelíme jemným senem. Je to nejpřirozenější způsob a samotným křepelkám velmi vyhovuje.

Brzy po předložení hnízdních možností začne sameček tokat. Prochází se před slepičkou, roztahuje křídla a volá.

Později začne samičku dost nešetrně prohánět po voliére, při čemž jí může také vytrhnout několik peříček. Některé slepičky pak mají během hnízdění holá záda, která jim posléze opět zarostou.

Zpravidla koncem dubna nebo v květnu začne samička upravovat vybraný úkryt. Nosí si tam ještě další stébla sena či slámy a upravuje si hnízdní kotlíku. Pak začne snášet vajíčka, každý den jedno. Vajíček bývá cca 6–16. Teprve po posledním sneseném vajíčku samička začne snůšku zahřívát, aby tak bylo zajištěno vylíhnutí mladých ve stejnou dobu. Je důležité jí nechat pouze tolik vajíček, kolik bez problémů obsedne, já jí nechávám nejčastěji sedm.

Samička sedí na vejcích sama, kohoutek se zdržuje často u ní a dělá jí společnost. Sedí pečlivě, jen jednou nebo dvakrát denně snůšku opouští, aby se nakrmila a vyprázdnila. Pokud vejde do voliéry, samička se tiše přitiskne k zemi a pravděpodobně spoléhá na své ochranné zbarvení. Pouze pokud se přiblížíme až k ní, na poslední chvíli ze snůšky sleze.

Po 16–19 dnech inkubace se líhnou kuřátka, všechna najednou. Občas se stane, že nějaké mládě se ve vajíčku zpozdí. Samička však po vylíhnutí většiny mláďat hnízdo opouští a opozdilci ve vejcích prochládnou a uhynou ještě dříve, než se stačí vyklubat z vejce. Pokud si včas všimneme, že samička již s kuřátky hnízdo opustila, opatrně rozloupneme zbylá vejce. Někdy se podaří takto opozdilce zachránit, ale úspěšnost je cca 50 %.

Po vylíhnutí mladých dáme pozor na misky na vodu, musejí být co nejmělkčí. V hlubších miskách se budou kuřátka brouzdat a mohou pak prochládnout nebo se mohou dokonce utopit. Mně se nejvíce osvědčily malé keramické misky pod květináče. Pro jistotu je můžeme ještě naplnit několika většími kamínky či oblázky, aby se tam kuřátka nemohla brouzdat.

Kuřátka jsou po vylíhnutí velká asi jako čmelák. Na rodinku s kuřátky je opravdu nezapomenutelný pohled. Slepička se chová jako opravdová kvočna, kuřátka vodí po voliére, zahřívá je a ukazuje jim, co je dobrého k sezobnutí. Kohoutek si zpočátku rodinky příliš nevšímá, ale jak mláďata rostou, stále častěji ho vyhledávají a tehdy se kohoutek chová vzorně a často kuřátka nechá, aby mu zalézala do peří a ohřívala se. Vzácně se vyskytnou samečci, kteří mláďata napadají a mohou je i zabít. Proto musíme rodinku zpočátku bedlivě pozorovat.

Důkladně si všímáme i chování ostatních obyvatel voliéry. Nepatrná velikost kuřátek často ostatní ptáky svádí k atakům.

Mláďata rostou velice rychle. Již ve 2–3 dnech se jim objevují křídelní letky, ve dvou týdnech již mohou létat, ve 3–4 týdnech se kohoutkům již objevují první bílá peříčka na hrdle a ve dvou měsících jsou velikostí i vybarvením k nerozeznání od rodičů.

Ve stáří 1–3 týdnů mláďata kroužkujeme kroužky o průměru 4 mm. Velmi záleží na tom, jak mláďata krmíme (při vydatném krmení s dostatkem bílkovin daleko rychleji rostou). To se odrazí na jejich vzrůstu. Některá mláďata můžeme okroužkovat již ve stáří jednoho týdne, jiným kroužek padá i ve třech týdnech. To musíme vyzkoušet.

Mladé křepelky, ač se zdají velmi brzy být samostatné, bychom měli u rodičů nechat asi do dvou měsíců věku. Pak už jsou skutečně samostatné. Někdy se stane, že rodiče zahnízdí ještě dříve, a pak musíme mláďata z předchozího hnízdění oddělit. Pokud staří ptáci znovu nezahnízdí, k odrostlým mláďatům se chovají mírumilovně a můžeme je s rodiči ponechat.

Křepelky čínské zpravidla zahnízdí dvakrát za léto, více než trojí hnízdění za rok křepelkám nedovolíme.

Křepelky čínské se – v závislosti na dobrých či špatných životních podmínkách – dožívají zhruba 8 až 10 let.

Zdravotní problematika

Tito ptáci mají občas problémy s nožkami. Díky nevhodnému povrchu (např. holému betonu) se jim na nožkách tvoří velmi špatně hojitelné a léčitelné otlaky. Velmi časté jsou také tvrdé kuličky (trusu a různého jiného materiálu) na prstech a drápcích. Tvoří se většinou ve voliérách, kde je vlhko (stačí i vlhko okolo misky s vodou). Tyto kuličky odstraníme snadno tím způsobem, že nožky necháme chvíli odmočit v teplé vodě a kuličky pak snadno sundáme. Rozhodně to neděláme násilím, mohli bychom křepelce strhnout dráčky!

Chov těchto nejmenších kurovitých ptáků je úžasnou zábavou. Kdo jednou viděl křepelky starající se o svá miniaturní kuřátka, ten se jejich chovu málokdy vzdá.

Ladislav Žoha – Buš
Ladislav.zoha@seznam.cz
Zdroj textu: autor, internet
Foto: redakce